

Spis treści

Wprowadzenie	7
1. Teoretyczne aspekty obniżania ciężaru podatkowego	11
1.1. Konfliktowy charakter stosunku podatkowego – przesłanki i konsekwencje	11
1.2. Definicja zjawiska ucieczki od podatku	16
1.2.1. Klasyfikacja ucieczki od podatku	17
1.3. Determinanty zachowań podatników dążących do obniżania ciężaru podatkowego	25
1.3.1. Przyczyny ekonomiczne i prawne	26
1.3.2. Motywy społeczne	34
1.3.3. Źródła demograficzne i sytuacyjne	39
1.3.4. Powody niskiej dyscypliny podatkowej według OECD	41
2. Pomiar zjawiska ucieczki od podatku	49
2.1. Interpretacja istoty luki podatkowej	49
2.1.1. Luka podatkowa w strukturze należnego zobowiązania podatkowego	60
2.1.2. Monitorowanie luki podatkowej	64
2.2. Metody pomiaru luki podatkowej na przykładzie Wielkiej Brytanii i Bułgarii	68
2.3. Mapa luki podatkowej na przykładzie Szwecji oraz Stanów Zjednoczonych	80
2.4. Wskaźniki służące ocenie poziomu przestrzegania przepisów prawa podatkowego	86
3. Obszary ryzyka podatkowego	94
3.1. Działania administracji podatkowych w ujęciu doktryny nowego zarządzania publicznego	94
3.2. Ryzyko podatkowe i możliwości jego ograniczenia	98
3.2.1. Definicja i metody rozpoznania ryzyka podatkowego	98
3.2.2. Klasyfikacja ryzyka podatkowego	103
3.3. Koncepcja zarządzania ryzykiem podatkowym przyjęta przez władze fiskalne w Polsce	105
3.3.1. Determinanty ryzyka podatkowego	107
3.3.2. Rozpoznane obszary ryzyka podatkowego	110

4. Rozwiązania systemowe podejmowane w zapobieganiu ucieczce od podatku	116
4.1. Zakres i możliwości działań zapobiegających ucieczce od podatku na poziomie krajowym	116
4.2. Ochrona podatnika w świetle orzecznictwa z zakresu prawa podatkowego	125
4.2.1. Normy i instytucje orzekające w sprawach podatkowych	125
4.2.2. Zasada zaufania jako wyraz nadrzędności ochrony podatnika	132
4.2.3. Stosowane przez kraje standardy w zakresie praw podatnika	137
4.3. Warunki skuteczności w zwalczaniu ucieczki od podatku w wybranych krajach	147
4.3.1. Nowe metody przeciwdziałania ryzyku podatkowemu	158
4.3.2. Rola organizacji międzynarodowych we wzmocnieniu zdolności poboru podatków	162
4.4. Wyzwania dla Polski w świetle członkostwa w Unii Europejskiej	165
5. Ekonomiczne skutki i możliwości zmniejszenia ucieczki od podatku w Polsce	184
5.1. Kształtowanie się należności podatkowych	184
5.2. Luka w podatku dochodowym od osób fizycznych	198
5.2.1. Miary poziomu dyscypliny podatkowej	221
5.2.2. Mapa luki podatkowej	224
5.2.3. Luka w podatku dochodowym płaconym przez osoby prowadzące działalność gospodarczą	229
5.3. Szacunki luki podatkowej – konkluzje	233
Wnioski końcowe	238
Bibliografia	243
Załączniki	255
Spis rysunków	279
Spis tabel	281
Indeks	283